

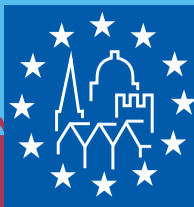

Vychází v příležitosti berounských oslav Dnů evropského dědictví 13. a 14. září 2008.
Vydává Město Beroun ve spolupráci se společností *Ardu*. Tento výtisk je zdarma.

MŮJ BEROUN

Městská revue o životě, společnosti a kultuře Berouna

EUROPEAN
HERITAGE
DAYS

Slovo úvodem

P rávě čtete dvanácté vydání revue o životě, společnosti a kultuře Berouna – Můj Beroun, vydávané každoročně u příležitosti berounských oslav Dnů evropského dědictví. V záhlaví této tiskoviny se devětkrát po sobě objevilo i zvolání „Verona mea“, tedy latinsky „můj Beroun“. Letos vycházíme po třetí v nové úpravě, ale v situaci, kdy je zcela na místě si toto zvolání a jeho historii připomenout.

Beroun byl odjakživa součástí širších vztahů a souvislostí. Ať už jako město ležící na trase středověkých obchodníků mezi východem a západem Evropy, jako jedno ze sídel na řece Berounce, nebo jako jedno z měst v panství českých panovníků – ať již Přemysla Otakara II., který se o městě prvně zmiňuje v roce 1265, či Karla IV., do jehož královské berně na Karlštejn Beroun nezanedbatelně přispíval.

Příběh Karla IV. jsme si připomenli letos v červnu, když se zástupci města Berouna poprvé zúčastnili královského průvodu Karla IV. s korunovačními klenoty z Prahy na hrad Karlštejn.

Podle historických pramenů se jednalo o reálnou cestu Karla IV., který po své korunovaci římským císařem uchovával korunovační klenoty v Praze do doby dokončení svého hradu Karlštejn. Zde byly potom klenoty uloženy – v kapli svatého Kříže – poprvé před 645 lety. Každoročně pak byly odvezeny do Prahy k jejich vystavení a posléze opět s velkolepým průvodem vráceny zpět do královské klenotnice na hradě Karlštejn.

Ale proč si nepřipomenout i příběh odehrávající se ještě o osm let dříve? Při návratu z korunovace v Římě v roce 1355 se Karel IV. zastavil ve městě na Berounce, kde ho tehdy přivítali nejvyšší duchovní i svěští představitelé české země. Sám Karel IV. za krásné přivítání odměnil Berouňany pochvalou a darem několika tisíců proutků burgundské odrůdy vinné révy. Toto víno se potom úspěšně pěstovalo na jižních svazích berounských kopců a císař se nadále zmiňoval o Berounu právě jako o městu... Verona mea...

Ale proč si tento příběh nepřipomenat pravidelně? Teba jako součást městských slavností rozšiřujících dnes již tradiční multi-kulturní akci Berounské hradby. Proč Berounu nedodat další z akcí postavených na jeho historii a tím jen posílit povědomí o tom, že Beroun je opravdovým královským městem?

Ing. Tomáš Havel
místostarosta Berouna

Berounský drak 2008 ve znamení rock'n'rollu

V sobotu 13. září se již potřetí rozezná nad hladinou řeky Berounky bubny dračích lodí. Nad berounským jezem odstartují v 11:00 první rozjízdky, následovat bude závod místních i přespolních firemních týmů, chystá se opět závod partnerských měst a v posádkách přivítáme také známé celebrity i zástupce okolních měst a Středočeského kraje. Závodit se bude ve čtyřech drahách na 200 metrů dlouhé trati. Vrcholné finále závodu se pak očekává mezi 17:00 a 18:00.

„Vše začíná rituálem probuzení berounského draka již v pátek 12. září večer v autokempu Na Hrázi večerním koncertem a ohnivou show přímo na hladině řeky.“ uvedl prezident České asociace dračích lodí Petr Klíma.

Letošní ročník závodu Berounský drak 2008, který ve spolupráci s městem a Fitness Tyran pořádá Česká asociace dračích lodí, bude ve znamení rock'n'rollu. Těšit se

Festival nejlepších hrncířů a keramiků

Vyhlášení výsledků soutěže hrncířů na téma Zahradní keramika bude letos moderovat herec pražské „Ypsilonky“ Petr Vacek

O druhém zářijovém víkendě se sjede do Berouna přes 200 hrncířů a keramiků z celé České republiky na již XII. Hrnčířské trhy. A protože si berounské trhy získávají stále větší popularitu i v zahraničí, chystají se na tuto velkou přehlídku současné keramické tvorby i hosté z Maďarska, Polska, Francie a Slovenska.

„Milovníci a znalci keramiky zde objeví různě

techniky a výtvarné styly od tradiční červené zahradní keramiky přes zakuřovanou černou keramiku, redukční raku výpal – po moderní čajové konvice často až abstraktních tvarů,“ prozradil výtvarník Vladimír Izbický, který trhy ve spolupráci s městem Beroun organizuje již od roku 1997.

Již tradičně si přijdou na své gurmáni ať již v koutku vinařů ve staročeské krmě, na seleti pečeném na rožni, u stánků se sýry – kozí nevji-

maje, celozrnými a zelnými plackami, či vařenou kukuřicí.

Hrnčířským trhům již Husovo náměstí nestačí, a proto se v loňském roce rozšířily do Kolářské uličky navazující u kostela sv. Jakuba na stánky na náměstí. „Zde najdete stánek s hrnčířskými kruhy, kde si můžete vyzkoušet točení na kruhu, a další stánky nových zajímavých hrncířů. Dále pak stánek s občerstvením a posezením u piva značky Žam-

berocký kanec. Na náměstí bude mít samostatně své zastoupení i domácí rodinný pivovar Berounský medvěd,“ vyjmenoval Vladimír Izbický.

Soutěže keramiků na téma „Zahradní keramika“, kterou letos vyhlásil hlavní partner trhů Hotel Na Ostrově v Berouně, se každoročně účastní více tvůrců a tak vždy něčím novým nás i odbornou porotu překvapí. „Milovníci kvalitní keramiky jistě uvítají možnost si soutěžní práce vystavené na trávníku uprostřed Husova náměstí zakoupit, většina z nich je totiž prodejných,“ dodal Vladimír Izbický. Pro letošní rok přislíbil moderování vyhlášení výsledků soutěží a ocenění Zlatá brána herec pražského Divadla Ypsilon Petr Vacek, dobře známý také z televizního seriálu Ulice.

Na podiu uprostřed náměstí, kde tři nejlepší hrnčířské dílny přezvou ocenění Zlatá brána – keramickou dózu ve tvaru medvěda od akademického sochaře Miroslava Olivy z Kladrub – a jeden vybraný hrncíř navíc získá cenu od středočeského hejtmana Petra Bendla, připravilo město Beroun bohatý doprovodný kulturní program. Vystoupí například známá dechová hudba Berouňka, Velký swingový orchestr, skupiny No Heroes, Třehuska a Tři dny na břihu a folklórní soubor s bravurními muzikanty Motovidlo. S poslední jmenovanou skupinou bude v sobotu možné posedět a zazpívat si v koutku vinařů až do 20. hodiny. ■ (sou)

Parkování při hrnčířských trzích

Motoristům je určeno záchranné parkoviště v areálu bývalých kasáren v Bezručově ulici (za budovou Komunálního centra) a parkoviště Boškův státek u zimního stadionu. Parkovat bude možné také v ulici Na Dražkách v prostoru bývalého autobazaru, na vyznačených místech v ulici U Archivu a na parkovišti u Policie ČR. K parkovacím plochám navedou řidiče přenosné dopravní značky. Aktuální informace a orientační mapy najdete na www.hrnckirsketry.cz.

Knihu o dějinách Berouna čeká slavnostní křest

J e tomu již více než sto let, co spatřily světo světa komplexní dějiny města Berouna z pera historika Josefa Vávry. Od té doby bohužel žádná podobná publikace nevyšla. Dokonce ani Můj Beroun profesora J. Vladyky tuto mezeru nezaplnil, protože byl orientován spíše na kulturní dějiny.

Je proto potěšující, že pražské Nakladatelství Lidové noviny nyní ve své prestižní edici Dějiny

českých měst vydává knihu pod názvem BEROUN. Historie – kultura – lidé, která by měla na základě nejnovějšího stavu poznání reflektovat minulost Berouna od nejstaršího osídlení až do roku 1989. Na publikaci, která vychází v nákladu 1500 výtisků, se podíleli autorský kolektiv ve složení Miloš Garkisch, Jiří Topinka, Marie Tošnerová a Lřena Benková.

„Šlo o nelehký úkol, zvláště při výkladu druhé poloviny 19. století a především pak 20. století. Zde již bylo nutné se opírat téměř výhradně o archivní prameny, a to zdaleka nejen místní. Celkem 440 stran textu je členěno chronologicky do kapitol podle základních dějinných mezníků. Doprovází jej poměrně velké množství reprodukcí a fotografií a dvě barevné křídlové přílohy,“ uvedl Jiří Topinka.

Velkou pozornost věnují autoři zejména období velkého rozmachu v druhé polovině 19. století, kdy se sice královské, leč nevýznamné městečko proměnilo v průmyslovou aglomeraci, která do značné míry určila i jeho sociální ráz na celé 20. století.

Finančně velmi náročný projekt významně podpořilo stotisícovou dotací také Město Beroun. V rámci letošních Dnů evropského dědictví, konkrétně v sobotu 13. září 2008 v 9:45, bude publikace v atriu berounské radnice slavnostně pokřtěna a představena veřejnosti. V prodeji bude za 499 korun ■ (top)

Ukázka z knihy:

Po vyšehradském debaklu posílil král Zikmund vojáky svá města v okolí Prahy, aby, jak poznamenal historik W. W. Tomek, „kladli pražanům úzké meze volného obcování“. Také do Berouna přišel oddíl o několika stech královských žoldnéřů. Jejich velitelem byl zkušený italský válečník Rudolf Bece, který sloužil Zikmundovi již v letech 1411 až 1413 ve válce s Benátkami. Zikmundovu pozornost vzbudil úspěšnou obranou severoitalského města Feltre.

... Nepřátelské obklíčení svého města nemohl Pražaně dlouho tolerovat a bylo pouze otázkou času, kdy se pokusí zmocnit těchto měst a tak zlikvidovat Zikmundovy vojenské základny a zabezpečit pražské okolí. ... Na Beroun došlo 26. března, kdy k městu přitáhli Pražané s tábory. Je historický paradox, že oba nejvyšší velitelé, jak oblíbený Jan Žižka, tak obležených Rudolf Bece, byli jednocí. V nastávajícím boji však italský vojévůdce nezopakoval svůj úspěch ze severní Itálie. Po několika dnech přípravě zaútočili 1. dubna husité na berounské hradby a po krátkém a urputném boji pronikli do ulic. Vypověď jistého Přecha z Hostovic u Časlavi, která se zachovala v rožmberské popravčí knize, že zastřelil mnicha, když zlézla hradby, by mohla signalizovat, že hlavní útok husitů byl veden na zeď u kláštera a na Dolní bránu. Dobyť Berouna doprovázelo krveprolité, které ohromilo současníky a mělo i zahraniční publicity. Kronikář Starých letopisů českých zápis o dobytí Berouna doprovodil ironickou poznámkou: „Tak jsou zákon velebili, až by se mohl čert v peklu zasmíeti s takovými mrdy.“ Krveprolití v Berouně vzpomenu dokonce v březnu 1462 papež Pius II. (Eneas Silvius Piccolomini) při jednání s posly krále Jiřího z Poděbrad, zvlášť smrt jednoho z hejtmanů, rytíře Jana Kobliha. Informace svatého otce byly značně zkrácené, anebo chtěl papež vytvořit legendu o smrti tohoto rytíře. Překvapeným poslům barvitě líčil, jak byl Jan Koblih pálen pomalu od nohou až nahoru, protože odmítal přijímat pod obojí. Ve skutečnosti jeho smrt nebyla tak drastická, i když rozhodně byla nezavidněhodná. Husité jej shodili z kostelní věže, kam se utekl s několika vojáky, a na zemi byl dobit cepníky. V boji bylo mnoho lidí zabito, včetně hejtmana Rudolfa Bece. Jiný rytíř, Bohuslav Doupovec, byl spolu s několika desítkami pražských uprchlých měšťanů a kněží upálen v chlapě před Dolní branou. Smrt v plamenech našli i tři univerzitní mistři, Vavřinec z Nymburka a bývalý rektor pražské univerzity Brikcí (Bereck) z Budy a Šimon z Rokycan, přítel M. Jana Husa. Šimon si jistě nepomyslel, že když jej z Kostnice Hus pozdravoval, že skončí stejnou smrtí z rukou jeho stoupců. ...

Co odhalil rodokmen rodu Duslů

Nejmladší potomci rodiny známého berounského průmyslníka Martina Dusla žijí dnes až v kanadském Montrealu

Duslova vila na třídě Politických vězňů v Berouně patří mezi 14 berounských kulturních památek a je v současné době sídlem Městské galerie Beroun a též vedení společnosti Tisport. Postavil ji na objednávku berounského podnikatele Martina Dusla v roce 1890 přední český architekt Antonín Wiehl jako vznosnou novorenesanční stavbu plnou ozdobných stavebních prvků a nádherného vnitřního vybavení.

Martin Dusl byl v té době velmi významným berounským občanem, majitelem parní pily a parketárny a také zarytým sběratelem trilobitů a přítelem francouzského paleontologa Joachima Barrande. Jeho sbírka trilobitů a jiných prvohorních zkamenělin čítala více než 40 000 exemplářů. V současné době je možno fragmenty této sbírky vidět v muzeích po celé Evropě, ale největší její část věnoval Přírodovědeckému muzeu ve Vídni. Pan Martin Dusl byl synem Antonína Dusla, pocházejícího snad z Bavorska, který v Berouně začal podnikat

a stal se z něho velmi vážený občan. Se svou manželkou Annou, rozenou Svidenskou, měli pět dětí. Pro rodinný podnik se ale nejvíce angažoval syn Antonín, který převzal a rozšířil jeho statek na Závodi, a také Martin, který se po studiích stal společníkem svého otce ve firmě na zpracování dřeva.

Martin Dusl se ve 22 letech oženil s Cecilíí z významné berounské rodiny Šmolcnopů. Cecilíin otec Václav zastával bezmála pětadvacet let funkci městského lékaře a matka pocházela z bohatého mlynářského rodu Seydlů. Bratr Vilém Šmolcnop vystudoval práva a mimo jiné byl v letech 1901 – 1903 berounským starostou. Manželé Duslovi měli spolu 7 dětí. Martin hodně nadějí vkládal zejména do svých tří synů, kteří dorostli

dospělosti, tři další bohužel zemřeli v útlém věku. Syn Otokar byl gymnaziálním profesorem, stejně jako jeho strýc Josef, ale zemřel podobně jako on mlád, bylo mu pouhých 25 let. Největší radost zřejmě dělal Martinovi syn Josef, který vystudoval v Německu odbornou dřevařskou školu, a věnoval se práci se dřevem. Také jeho ale předčasně navštívila smrt. Jediným z rodiny, kdo vynikl, byl nejmladší syn Karel, i když bohužel pro Martina v jiném oboru, než by si přál. Absolvent pražské ČVUT se věnoval matematice a v roce 1931 byl jmenován profesorem matematiky a vektorové analýzy na české technice.

Žádné z Martinových dětí tak nedokázalo pokračovat v úspěšném podnikání svého otce. Po smrti Martina Dusla, který zemřel v roce 1908 na rakovinu kostí, a po smrti jeho syna Josefa o šest let později se nad jeho rodinou začala stahovat mračna. Jeho zef Gustav Zatloukal, manžel dcery Boženy, postrádal manažerské umění svého tchána a firma postupně upadala až nakonec zkrachovala. Potomci nejprve prodali v roce 1924 městu Duslovu vilu a poté v roce 1932 padla i parní pila spolu s pozemkem na výstavbu nových kasáren. Pila i s majetným komínem byla v roce 1936 srovnána se zemí. Rod Duslů se tak zcela z Berouna vytratil.

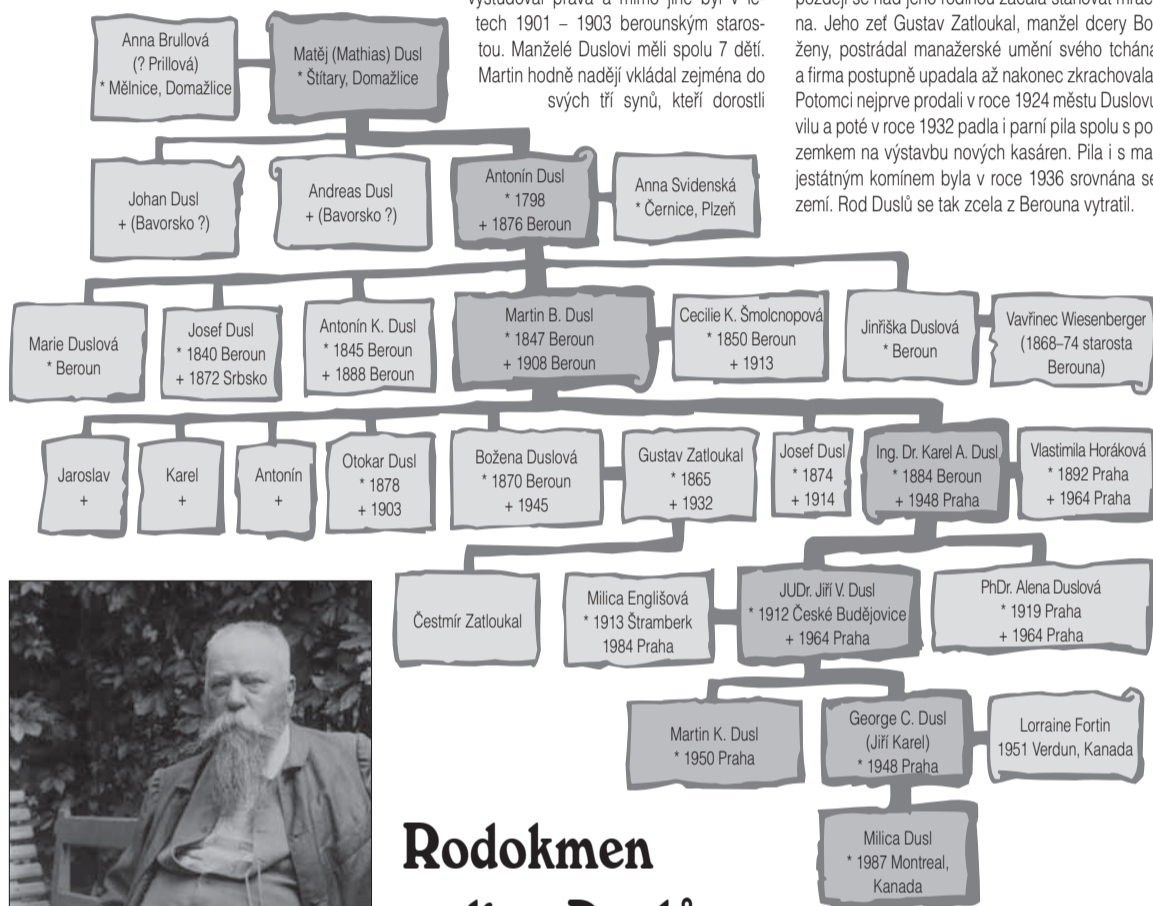
Karel Dusl na snímku z roku 1911 s chotí Vlastimilou, rozenou Horákovou je dědečkem Martina a George Duslových žijících v kanadském Montrealu.

Vratme se ale ještě na chvíli k synovi Martina Dusla Karlovi. Z podnikatelových synů to nejen nedal dotáhnout, ale hraje i významnou roli v pokračování rodu. Je totiž dědečkem v současné době žijících potomků této slavné rodiny - Martina a Jiřího.

Jiří alias George Dusl emigroval v roce 1968. V zahraničí se oženil a v současné době žije v kanadském Montrealu, kde vlastní a řídí firmu s oblečením. Jeho mladší bratr Martin emigroval v roce 1982. Na starou vlast však nezapomněli a již několikrát ji navštívili. Loni přijela na návštěvu Berouna celá rodina Jiřího Dusla včetně posledního potomka této větve rodokmenu dcery Milici. Mimo jiné si prohlédli i Duslovu vilu. "Pan George mluví velmi dobře česky a pouze na výslovnosti je trochu slyšet vliv angličtiny. Jeho manželka ani dcera však česky nemluví. Myslím, že všichni byli velmi překvapeni tím, jak je Duslova vila krásná nejen zvenku, ale i zevnitř," podotkl místostarosta Tomáš Havel, který se s potomky berounského podnikatele loni náhodou potkal v městské galerii.

Než bratři Duslovi odjeli zpět domů, slíbili poslat rodokmen své rodiny, který společně sestavili. A protože na svůj slib nezapomněli, můžete si ho nyní prohlédnout i vy.

■ Ing. Karel Abrahám

Martin Dusl

Rodokmen rodiny Duslů

George Dusl s manželkou Lorraine a dcerou Milicou.

autentická řeč historických pramenů

Kat obviněně popravoval, ale i mučil

Letošní výstava státního okresního archivu o kriminalitě dá nahlédnout do mnoha velmi zajímavých dokumentů, z nichž jeden z roku 1749 zde reprodukuje v plném znění. Týká se výplaty peněz z berounské městské pokladny katovi za provedenou torturu, neboli mučení, delikventky A. Bečkové, která se údajně dopustila ve své době závažného trestného činu, totiž zavraždění novorozeněte. Proč tak učinila, se můžeme jen dohadovat. Zdá se však, že vše přežila, soudě podle poznámky o propuštění.

Útrpné právo (tortura), zůstávalo již od středověku jedním z vyšetřovacích prostředků používaných vůči lidem obviněným z různých zločinů. V městském právu od 16. století postupně nabývalo rozhodující úlohu. Výpověď obviněného získaná během mučení se zapisovala do smolných (černých) knih a považovala se za rozhodující důkaz, nehledě na to, že veškeré důkazní břemeno spočívalo na obviněném. Vyslýchájící mohli použít různé metody dle své fantazie, od psychického nátlaku přes natažení na skřípec, použití palečnice na drčení prstů, šněrování rukou, pálení na žebříku apod. Vlastní proces mučení pak realizoval kat, případně jeho pomocník. Obviněný pak mohl být městským soudem na základě takových „důkazů“ odsouzen třeba na šibenici.

Beroun jako královské město měl sice právo soudu a na vrchu Šibenci na Závodi stál i dotýčný prostředek ukončující delikventův život, ale vlastního kata neměl – zřejmě proto, že by se mu to nevyplatilo. A tak byl odkázán na jeho zapůjčování, především z Prahy, případně

z Plzně, kam si pro něj přijížděl ozbrojený doprovod. Vlastní akt tortury probíhal buď v městské šatlavě v dnešní Biřické ulici, kde bydleli také dozorcí – biřící, kteří podléhali městskému rychtáři, anebo přímo v městské věznici na radnici, kde si odsouzenci odpýkali trest. Jak je vidět, takové mučení se městu notně prodražilo, jelikož každý zúčastněný, nejen kat, zadarmo ani nehul prstem, něco stálo i ustájení koní. Berounské smolné zápisy v městských knihách pak dosvědčují, že přítomni byli vždy páni radní (zasedali zároveň v soudu), kteří se během tortury rozhodně nezhýrovali a nechali si proplatit z městské kasy i spotřebované pivo a jídlo, protože mučení se zřejmě někdy dost protáhlo.

Žádnou přesnou statistiku z té doby nemáme k dispozici, takže těžko říci, jak často se takové hrůzné představení odehrávalo.

Mučení jako hlavní důkazní prostředek se v trestním právu drželo poměrně dlouho. Ještě osvěcená císařovna Marie Terezie jej kodifikovala ve svém zákoníku, který do nejmenších technických detailů popisoval používané metody. Teprve její syn Josef II., v době kdy již okolní evropské státy torturu zrušily, vydal roku 1788 nový trestní zákoník, kterým mučení během soudního procesu definitivně zakázal.

Mgr. Jiří Topinka

Approbati
Na osmnáct zlatých rýnských, 16 krejcarů 3 denáry, které při torturní inkviziti Alžbety Bečkové in Puncto Infanticidii Suspecti ve zdejším arestu zjištěné osoby vydané

rychtáři městskému pro mistra popravního do Prahy jedouce na 2 dny liefergeldu	1 zlatý	30 krejcarů	
pacholkovi kostgeldu, od šranku z páru koni s kočářem a od maštale	1	26	
od obslíky mistra popravního v Praze	1	10	
30. dubna mistru popravnímu od představení Instrumentum torturní delinquentii	1	12	
od dávání palečnic			36
od šněrování	0	36	
od skutečného zmučení			36
kostgeldtu mistru popravnímu za 3 dny po 1 zl 13 krej	2	24	
pacholkovi jeho též za 3 dny po 18 krejcarech	3	36	
od hojení zmučené osoby			54
za 1 a 1/2 libry svíček při tortuře	1	10	
pro vychování mistra popravního za jídlo a 27 pint piva zaplatit po 4 krejcarech a 3 denáry	2	28	3
rychtáři městskému k odevzdání mistra popravního do Prahy s ním jedoucím liefergeldu	1	30	
Pacholkovi kostgeldu, od šranku a od maštale			26

18 zl 16 kr 3 denáry

Z důchodu obecního královského města Berouna, za vydání odepasati tímto se approbiruje. Datum v Berouně dne 2. května 1749. Item od propuštění z arestu p. rychtáři městskému

1 zl	10 kr	
------	-------	--

Matěj I. Svašek, Inspector.

Jak vidí své město berounské děti

Do tvorby kulturní revue *Můj Beroun* se letos poprvé zapojily i berounské děti, které v uplynulém roce namalovaly přes 200 obrázků s berounskou tematikou

Od doby vzniku městské kulturní revue *Můj Beroun* v roce 1997 jsme vás, čtenáře již mnohokrát pozvali na pomyslnou procházku Berounem. Prostřednictvím fotografií jsme nahledli do městské památkové zóny a seznámili se s prací archeologů při záchranných průzkumech ve městě, navštívili oba kostely, prohlédli si sochy a pomníky, industriální památky i berounské hodiny, nabídli jsme vám také reprezentativní průřez architektonickým vývojem Berouna od jeho počátků až po 50. léta minulého století.

V letošním vydání jsme se rozhodli zapojit do přípravy kulturní revue *Můj Beroun* také dětské tvůrce. Na základě výzvy v městském

zpravodaji i v rámci výtvarné soutěže Talent, která probíhala v letech 2007 a 2008 v městské galerii, se nám sešlo více než dvě stě obrázků s berounskou tematikou. Nejčastěji děti malovaly Pražskou bránu, vědním námětem se stala také radnice, Plzeňská brána, medvědárium, městská rozhledna i oba kostely. Výběr byl hodně těžký, ale všechny kresby by se nám na stránku vešly snad jen v miniaturním provedení. Výtvarné práce, na něž se v tomto vydání nedostalo, postupně vystavíme v atriu berounské radnice, kde si je veřejnost může prohlédnout. Některé z nich vyjdou i v nástěnném kalendáři na rok 2009, který město Beroun vydá letos na podzim. V prodeji bude v městském informačním centru. ■ (red)

Berounka pod Tetinem – Zuzana Karbušická, 7. třída

Jenštejnský dům – Václav Kopecký, 9. třída

Radnice – Hana Zárubová, 9. třída

Zábranský kostel – Martina Jankovská, 8. třída

Rozhledna na Městské hoře – Jitka Holotínová, 8. třída

Kostel sv. Jakuba – Jakub Eisenhamer, 7 let

Medvědárium – Ema Reitermanová, 6 let

Základní škola Wagnerovo náměstí – Hubert Suchý, 9. třída

Zámečnická ulička – Nikola Neumannová, 14 let

Městský plavecký areál – Vít Kusý, 7. třída

Plzeňská brána – Viktoria-Maria Šváchová, 8 let

Pražská brána od hotelu Venedik – Ema Horká, 6 let

Rozhledna na Dědu – Ladislav Rylich, 7. třída

Slapská ulice – Martin Břeň, 9. třída

Berounská Čertovka – Lucie Feldová, 15 let

Berounka s Černým vrškem – Lucie Bauerová, 14 let

Duslova vila – Ondřej Leipert, 6. třída

Kaplička Bolesné Panny Marie – Vojtěch Stuvka, 6. třída

Proměny města ve dvacátém století (VII.)

Od pořízení prvních dochovaných snímků Berouna uplynulo jedno a čtvrt století. Pro náš projekt jsme v minulých dílech vybírali fotografie jak sto let staré, tak poválečné. Tak tomu bude i nyní, ovšem z hlediska lokality zůstaneme – až na jedinou výjimku – na Plzeňském předměstí. Doufáme, že tyto pohledy do minulosti největší berounské čtvrti v průběhu posledních sta let budou nostalgickou vzpomínkou pro ty starší i zajímavým překvapením pro ty mladší.

1. Hrdlořezy

Pohledem do křivolaké berounské uličky Hrdlořezy se již dnes pokochat nemůžeme. Patří mezi ty oblasti města, které zmizely při velké asanaci v 70. letech minulého století. Má svůj původ ve středověku a pověst praví, že ke svému jménu přišla tak, že zde údajně Češi hrdla řezali svým německým sousedům, kteří jim do křtitelnice hodili psa na protest proti českému útisku. Ať už je to pravda nebo ne, příběh dobře vyjadřuje nacionální spory v Berouně kolem poloviny 14. století. O dvě století později zde již stálo několik málo dřevěných chalup, z jedné strany přilepených k hradbám. V druhé polovině 18. století tu bylo 13 domků, z nichž majitelé platili městu činži, protože se nacházely na obecní půdě. Žili zde chudší obyvatelé (drobní řemeslníci a podruzi) a tento sociální ráz si Hrdlořezy udržely zčásti až do století dvacátého. Do uličky se vcházelo z horního konce Havlíčkovy, naproti vyústění Hornohradební mezi domy č. 135 a 137, zakrátko se lomila a pokračovala podél hradeb po dnešní Holandskou. Stálo v ní kolem dvaceti vesměs přízemních domků.

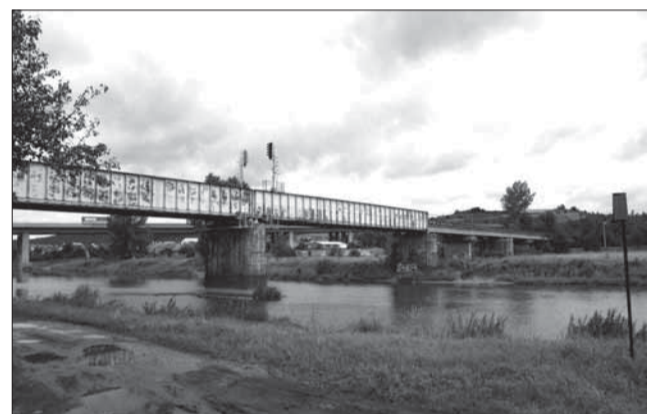
2. Kohnův statek

Starobylý statek čp. 20 na Plzeňském předměstí býval kdysi, vedle statku Pták u Berounky, největším hospodářstvím ve městě. Roku 1889 jej získala dcera zdejšího movitého židovského obchodníka Eleonora Kohnová. Počátkem 20. století k němu náleželo na 110 hektarů půdy, včetně lesní, brdatecká hájenka, šest koní, 20 kusů dobytka atd. Rodině nových majitelů však štěstí nepřinesl a smutný konec budovy jen obrátil tragédií Kohnovy rodiny. Eleonora se ještě musela dožít roku 1931 jak sebevraždy prvního syna, tak smrti druhého, jenž podlehl tuberkulóze, než sama o tři léta později odešla za nimi. Bezprizorný statek, který míval milionovou hodnotu, za zlomek ceny koupilo město pro sídlo okresního úřadu, který zde byl v roce 1936 obnoven. O dvě léta později starodávný statek padl a v roce 1941 se na jeho místě otevřela nová budova okresního úřadu a četnické stanice. Rok předtím, než z Berouna odjel první transport Židů do plynových komor. Koneckonců, v této perspektivě měli Kohnovi vlastně „štěstí“...

3. Železniční most

Od roku 1862 byl Beroun spojen se světem prostřednictvím „železného oře“. Českou západní dráhu však poměrně záhy doplnila také Transverzální dráha Rakovník-Protivín, která se s výše jmenovanou křížila právě v Berouně. Projektovat se začala v roce 1873 a již o tři roky později na ní vyjel první vlak. V Berouně musela dráha překonat poměrně širokou řeku, a tak se tu v letech 1873-1874 stavěl most, nejdelší na celé dráze (212 metrů). Měl pět polí tvořených příhradovou ocelovou konstrukcí s dolní mostovkou, kterou inženýři použili i u mostu ve Žloutkovicích. Vyrobita a smontována jí kladenská Vojtěšská huť (pozdější Poldi). Jak čtenář jistě uzná srovnáním obou snímků, byla mnohem estetičtější než nová konstrukce z poválečné doby. Celou váhu nesly čtyři kamenné mostní pilíře, které musely odolat častým povodním na Berounce. O jejich kvalitě svědčí, že slouží dodnes. Dobová fotografie rovněž zobrazuje v pravé části menší stavbu, která však s dráhou neměla nic společného; šlo o vodárnu královských cementáren.

4. Na Plácku

Takřka idylický, poklidný pohled z roku 1903 na tzv. Plácku, neboli Tržní náměstí (nynější náměstí Marie Poštové), na dobové fotografii připomíná, jak velké změny se od té doby udály. Malému náměstí nad Horní branou dominoval domek s městskou váhou, postavený koncem 19. století. Probíhaly tu totiž také pravidelné trhy vesměs se zemědělskými produkty, ovšem kromě dobytka a koní – trhy tohoto druhu se odehrávaly Na Tržišti až za Plzeňkou. Za místo k prodeji se tehdy platilo od jednoho krejcaru (husa) do dvaceti krejcarů (celý vůz). Podoba plácku se do dnešních časů hodně změnila. Jak vidno, ani náměstíčko, ani přilehlá Litavská (dnes Tyršova) ulice ještě nebyly dlážděny. Starou váhu roku 1931 nahradila nová a o šest let později ji město pronajalo soukromníkovi. Zmizela, jako mnohé, v padesátých letech. Poslední změnou tohoto prostoru byla kompletní rekonstrukce křižovatky, dokončená v červnu 2008. Snad jen ten staletý kaštan u domu čp. 204 tu stojí dodnes jako němý svědek provinčních i dějinných událostí.

5. Školy na Plzeňské ulici

Mohutnou frontu školních budov na Plzeňské ulici ukazuje dobový snímek z počátku dvacátého století. Ve své době se po kasárnách jednalo o jednu z největších světských staveb ve městě. Zdaleka však nevznikla nejednou, nyníjší Jungmannova základní škola má pohnutou historii. V těsném sousedství roku 1869 zrušené piaristické koleje, vyrostl roku 1883 palác pro nově založené měšťanské školy (chlapec a dívčí), zčásti však sloužila pro některé třídy obecných škol, umístěné v sousední budově po piaristech (dívčí) a ve staré radnici na náměstí (chlapec). Neudržitelná prostorová nouze vedla radní k tomu, aby nechali zbourat bývalou piaristickou kolej a na jejím místě v letech 1905-1916 vystavět velkou přístavbu čp. 31. Ani to samo o sobě nepomohlo, o pár let později musela radnice sáhnout do pokladny a postavit dvě obvodové školy na Závodí a Zavadilce. A to budovu kromě měšťanek a obecných škol používaly ještě různé pokračovací průmyslové školy. Nedostí na tom, v letech 1910-1914 musela hostit dokonce i gymnázium, než se zhmlo na vlastní sídlo.

6. Autobusové nádraží u Tiby

Místo v Lukách se již před mnoha lety vyhlédl pražský židovský podnikatel Aron Dormitzer a postavil zde roku 1835 v místech starého mlýna svoji textilní továrnu, kterou později odprodal Kubínzkému. Prádelna vcelku prosperovala, významně se rozšiřovala a ani spojenecké bombardování v roce 1945, které jí omylem zasáhlo, nedokázalo přerušit výrobu. Snímek ze 70. let zachycuje autobusové nádraží v ulici před textilkou. První autobusy začaly jezdit z Berouna koncem 20. let (Beroun-Skryje). Dlouhou dobu mívaly stanoviště přímo na hlavním náměstí, po válce se na jeden čas přesunuly do ulice Karly Machové a v roce 1973 k Tibě. Ovšem ani zde nezůstaly. Roku 1979 se obyvatelé konečně dočkali stálého autobusového nádraží na Závodí u lávky. Na louce v 80. letech začal pomalu vyrůstat objekt družstva invalidů, který však nikdy nebyl dokončen. V jeho sousedství se pak roku 1996 objevila novostavba státního okresního archivu, který měl své fondy roztržštěné na několika místech okresu.

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ EUROPEAN HERITAGE DAYS PROGRAM BEROUNSKÝCH OSLAV

Časový plán oslav

Sobota 13. 9. 2008

- 8:00 Zahájení Hrnčířských trhů Beroun
- 9:00 Koncert dechové hudby BEROUNAČKA na Husově náměstí
- 9:45 Křest knihy „Dějiny Berouna“ v atriu radnice
- 10:15 Vernisáž výstavy fotografií studentů FAMU - Výstavní síň Jiřího Jenička v Pražské bráně
- 10:45 Koncert VELKÉHO SWINGOVÉHO ORCHESTRU na Husově náměstí
- 11:00 Vernisáž výstavy na téma partnerství mezi městy Beroun, Goslar, Rijswijk a Brzeg - Holandský dům
- 12:30 Vystoupení TANEČNÍHO CENTRA R.A.K. Beroun na Husově náměstí
- 13:00 Oficiální zahájení místních oslav Dnů evropského dědictví (European Heritage Days - EHD) – fanfáry a Óda na radost
- 14:00 „Berounský drak 2008“ – zahájení 3. ročníku závodu dračích lodí na řece Berounce nad jezem (rozjíždka od 11:00)
- 14:00 Slavnostní vyhlášení vítězů soutěže hrnčířů „O nejlepší zahradní keramiku“ a udělení ocenění „Zlatá brána“ – na Husově náměstí
- 14:45 Vystoupení hudební skupiny NO HEROES na Husově náměstí
- 16:00 Vystoupení folklórního souboru MOTOVIDLO na Husově náměstí
- 17:00 Koncert „Hudba pro radost“ v kostele svatého Jakuba v Berouně
- 18:00 Ukončení 1. dne Hrnčířských trhů Beroun
- 19:00 Divadelní představení „Poslední ze žhavých milenců“ v podání souboru Herci 1. generace ve Společenském domě Plzeňka

Neděle 14. 9. 2008

- 9:00 Zahájení 2. dne Hrnčířských trhů Beroun
- 9:00 Koncert dechové hudby BEROUNAČKA na Husově náměstí
- 10:45 Vystoupení hudební skupiny TŘI DNY NA BŘÍŠE na Husově náměstí
- 13:00 Vystoupení hudební skupiny TŘEHUSK na Husově náměstí
- 17:00 Zakončení Hrnčířských trhů Beroun a místních oslav Dnů evropského dědictví

A. Zpřístupněné památky a doprovodné akce vázané na konkrétní kulturní památky

1. Radnice

13. 9. 2008	14:00 – 17:00	
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	12:30 – 17:00

Během oslav EHD budou mít návštěvníci možnost seznámit se s historickou radniční budovou i s novou přístavbou. Ve velké zasedací místnosti si budou moci prohlédnout městskou kroniku a nejzajímavější fotografie z posledního období. V obřadní síni bude vystavena městská insignie v podobě starostenského řetězu, která se Berouňanům poprvé představila při oslavách EHD v roce 2000.

2. Pražská brána

13. 9. 2008	10:30 – 12:00	12:30 – 17:00
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	12:30 – 17:00

Pražská brána - Výstavní síň Jiřího Jenička se i letos představí výstavou fotografií. Od září 2000 zde pravidelně vystavují své práce studenti pražské FAMU. V sobotu 13. 9. v 10:00 se zde uskuteční slavnostní vernisáž osobní výstavy fotografií Davida Steckera, z ateliéru dokumentární tvorby pod vedením Prof. Pavla Diase s názvem Bogatynia.

3. Plzeňská brána

13. 9. 2008	9:00 – 17:00	
14. 9. 2008	9:00 – 17:00	

V prostorách Plzeňské brány čekají návštěvníky zajímavé stálé expozice – Strážště a stavební rozvoj města, Věžní hodinový stroj a Beroun a jeho historická privilegia. Z ochozů brány se otevírá zajímavý pohled na historické jádro města.

4. Duslova vila

13. 9. 2008	9:00 – 12:00	12:30 – 17:00
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	12:30 – 17:00

Novorenesanční Duslova vila je zapsána v ústředním seznamu nemovitých památek. V přízemí se nachází Městská galerie Beroun. V rámci EHD mohou návštěvníci obdivovat nejen nádherný interiér galerie, ale i výstavu obrazů Karla Součka s názvem „Půl století s paletou“. O historii vily i její rekonstrukci podá odborný výklad pracovnice galerie.

5. Jenštejnský dům

13. 9. 2008	9:00 – 17:00	
14. 9. 2008	9:00 – 17:00	

Muzeum Českého krasu v Berouně nabídne v rámci EHD návštěvníkům nejen své stálé expozice, ale i právě probíhající aktuální výstavy. V prostorách muzea, na Husově náměstí, si mohou zájemci prohlédnout **stálé expozice**: Z dějin řemesel města Berouna, Pamětní síň Václava

Talicha, Pamětní síň Jana Preislera, Český kras – osídlení člověkem, Berouňští měšťané v portrétech 18. a 19. století, Živá příroda Českého krasu, Jeskyně a jeskyňáři v Českém krasu, Geologicko – paleontologická expozice Barrandien a Etnografická expozice. Ve dvoře muzea se nachází expozice pod širým nebem Geopark Barrandien, kde ve dnech EHD bude probíhat Jarmark lidových řemesel.

■ Aktuální výstavy:

Lughovo berounské léto, Krajina světel a stínů a Malé vodní toky středních Čech.

6. Měšťanský dům čp. 89

13. 9. 2008	9:00 – 12:00	
-------------	--------------	--

Návštěvníci si budou moci prohlédnout sklepní prostory barokního štitového domu a seznámit se s historií tohoto významného privátního památkového objektu.

7. Děkanský kostel sv. Jakuba Většího

13. 9. 2008	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
14. 9. 2008	13:00 – 17:00	

Děkanský kostel sv. Jakuba Většího tvoří jednu z hlavních dominant města. V rámci EHD si budou moci návštěvníci prohlédnout interiér kostela. V sobotu 13. 9. v 17:00 hodin se zde uskuteční koncert s názvem „Hudba pro radost“. V programu vystoupí flétnistka Anežka Bešćecová s varhanním doprovodem Lukáše Petřivského.

8. Hřbitovní kostel Zvěstování Panny Marie (Zábranský)

13. 9. 2008	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00

Významná berounská historická památka otevře své brány návštěvníkům v rámci oslav Dnů evropského dědictví.

9. Kaple Bolestné Panny Marie

13. 9. 2008	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00

Kaple Bolestné Panny Marie byla postavena u studánky, u níž se v roce 1723 udála řada zážraků a jejíž vodě byla připisována léčebná moc. Kapli nechal v roce 1724 postavit berounský děkan Jiří Procházka de Lauro. K prameni se záračnou vodou se často konala procesí věřících zblízka i zdaleka. V roce 1893 byla podle návrhu architekta Josefa Mockera přestavěna v novogotickém slohu. Veřejnosti se otevírá jednou ročně v rámci oslav Dnů evropského dědictví.

B. Doprovodné akce nevázané na konkrétní kulturní památku

Státní okresní archiv

13. 9. 2008	9:00 – 17:00	
14. 9. 2008	9:00 – 17:00	

V budově Státního okresního archivu bude otevřena výstava „Kriminalita v Berouně v průběhu věků“.

Více informací na straně 5.

Holandský dům

13. 9. 2008	11:00 – 12:00	12:30 – 17:00
14. 9. 2008	9:00 – 12:00	12:30 – 17:00

Ve výstavní síni Holandského domu proběhne v sobotu 13. 9. 2008 v 11:00 vernisáž výstavy na téma partnerství mezi městy Beroun, Brzeg, Goslar a Rijswijk.

Městská hora - lesopark a rozhledna

13. 9. 2008	9:00 – 19:00	
14. 9. 2008	9:00 – 19:00	

Obľíbeným cílem turistů a rodin s dětmi je berounský lesopark Městská hora, který vznikl na konci 19. století péčí berounského okrašlovacího spolku. V letech 1996 – 2000 proběhla celková revitalizace lesoparku. Vedle dvou dětských hřišť pro různé věkové kategorie zde návštěvníci najdou 13,6 metru vysokou rozhlednu z roku 1936, z níž je možné vidět město jako na dlani, a medvědárium. Lesopark je nejvýznamnější a nejrozsáhlejší součástí přírodní složky kulturního dědictví města.

Berounské medvědárium

Symbol medvěda má město Beroun ve znaku i na svém praporu. V říjnu 2000 si navíc pořídilo také medvědy živé. Pro medvědí bratry Matěje, Vojtu a Kubu, s nimiž režisér Václav Chaloupek natočil úspěšný Večerníček Medově, vybudovalo na svahu Městské hory medvědárium s třemi ložnicemi, přípravnou krmiva a výběhem o rozloze téměř 25 arů. Medvědí trojčata se narodila 13. ledna 2000 v Českém Krumlově čtrnáctiletým rodičům Kateřině a Vokovi. Medvědárium je přístupno denně bez omezení.

XII. ročník Hrnčířských trhů Beroun

13. 9. 2008	8:00 – 18:00	
14. 9. 2008	9:00 – 17:00	

Na Hrnčířských trzích Beroun, které navazují na slavnou tradici středověkého a raně novověkého berounského hrnčířství, se představí přes dvě stě hrnčířů a keramiků z Česka i ze zahraničí. Mediálními partnery dvanáctého ročníku jsou vydavatelství Ringier, Country rádio, Rádio Impuls, Český rozhlas Region a časopis Keramika a sklo. **Více informací na straně 1.**

Berounské památky

zapsané v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR, zpřístupněné ve dnech 13. a 14. září 2008

V městské památkové zóně

Dolní (Pražská) brána

Horní (Plzeňská) brána

Radnice (čp. 68)

Duslova vila

Městská rozhledna

Děkanský kostel sv. Jakuba

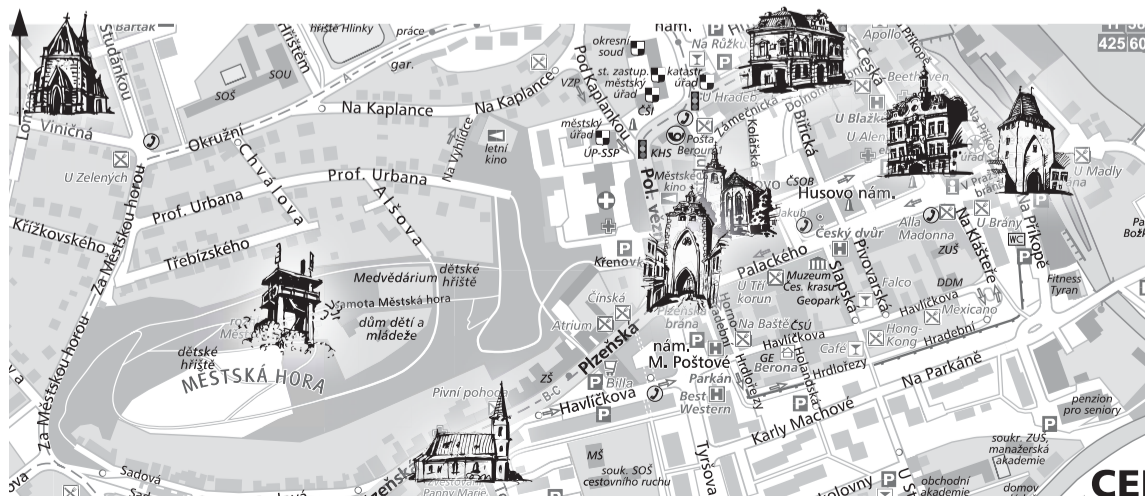
Mimo městskou památkovou zónu

Areál hřbitovního kostela Zvěstování Panny Marie

Areál kaple Bolestné Panny Marie na Černém vršku

O čem
jednal
berounský

MĚSTSKÝ

Soud

v letech
1449 – 1655

Text z historických pramenů sestavila
Jitka Soukupová, ilustroval Kameel Machart

Horší než vandrovni nevěstka

projednáno: 1570

provinilci: Lukáš Klí, jinak Hůla, servus (měš-
fan Beroun) a Dorota, dcera Ludmily Srámovité
(Beroun)

treštný čín: vzájemné urážky na cti

Lukáš Klí urazil Dorotinu matku Ludmilu, ženu Jana Srámovitého, tkalce z Biříčské ulice. Řekl jí, že je horší než vandrovni nevěstka, metlami sekaná a celý její rod, že je od kata vyprošený. Ludmilina dcera Dorota naopak napadla Lukáše, že je arcizrádce, pes cizácký (byl německé národnosti) a chtěl utopit mlynáře Kunráta.

Pod postelí bez kalhot

projednáno: 17. XI. – 29. XI. 1621

provinilci: a) Dorota Tatičková, berounská
služebná, b) Daniel Vokoun, měšťanský syn,
Beroun

treštný čín: a) smilstvo, podezření z infanticidia,
b) smilstvo, podezření z navádění k infanticidii
žalobce: měštský rychtář Jonáš Čermák

Svědkové bývalý měštský rychtář Jan Zelenka a právní služebník Jan Hora slyšeli o neoprávněném souzení obviněných od (nejmenovaných) lidí a šli proto k druhé hodině na noc (o dvacáté hodině) s Janem Charvátém a jinými pomocníky do příbytku Doroty Tatičkové; našli Daniela Vokouna v komoře pod postelí bez kalhot; oba provinilci byli odvedeni do vězení, kde Dorota přiznala, že je s Danielem tři měsíce těhotná; ten tvrdil, že si chce Dorotu vzít za ženu; proto za přítomnosti císařského rychtáře Jindřicha Čížka a purkmistra Pavla Kulhána propuštění z vězení; svědkyně vypovídají o pozdější hádce mezi Dorotou a Danielem, v níž Daniel obvinil (po vzájemných urážkách) Dorotu, že zabil dítě; ta se hájila, že ji k tomu naváděl; do hádky zapojeni i rodiče Daniela; svědek Matěj Rudolf neví nic o infanticidii, ale dosvědčuje, že když byli na berounské faře ubytováni Mansfeldovi vojáci, jeden z nich donutil Dorotu k souloží a ona se pak s nimi dále intimně stýkala.

Zastřelil ovčáckého pacholka ručnicí

projednáno: 26. V. – 10. XI. 1654

treštný čín: vražda ovčáckého pacholka Jakuba
Klosera, poddaného komorních panství

Žalobcem byl Jakub Veltruský z Veltrub, regent panství nejvyššího purkrabí pražského, zastoupený plnomocníkem Simeonem Smichusem, purkrabím hořovického panství; Jan Rous měl spor s ovčáckým pacholkem pro vypasení ovsa ovce, které ovčák nechal jen za dozoru pacholete; v hádce Kloser zbil Rouse holí (rány za uchem a na ruce) až upadl, holí udeřil i Štěpána Ondráčka, který prosil, aby Rouse nezabil; Rous pak v hněvu sedl na klišnu s nabitou ručnicí, dohonil Klosera a zastřelil ho (měl v těle jednu kulku a 13 broků), ačkoli za něj jel rytíř Adam Jindřich Strachovský ze Strachovic a na Želkovicích.

Zpronevěra berničních peněz

projednáno: 21. III. – 4. III. 1603

provinilec: Jindřich Čížek, řezník, primátor
a později berounský radní

treštný čín: zpronevěra 450 kop gr. berničních
peněz; nedbalá správa obecního jmění
žalobce: Maxmilián Albín z Jenčova, královský
rychtář

Peníže údajně shořely při požáru v roce 1599; zároveň obviňován, že používal obecní dříví pro svou potřebu; podle výpovědi svědků měšťanů, starších (obecních) u městského soudu na Novém Městě pražském však spravoval obecní majetek dobře.

Hrnc s máslem na hlavě

projednáno: 13. VIII. 1655

provinilec: Jíra Bečák, poddaný královského
panství, Chýňava

treštný čín: pokusy o znásilnění

Žalobcem byl berounský měšťan Jiří Štemberk na místě své manželky Kateřiny, kterou obžalovaný přepadl 14. VI. blízko Štemberkova pole, popadl za nůši a říkal jí „bezbožná“ slova; Kateřina se bránila; pak vyrušen a chycen měšťany Janem Kavkou, Danielem a Pavlem Každých; již dříve přepadl sedmnáctiletou Ludmilu Kúrovou z Levína, která se sestrou Kateřinou a Annou Studničkovou šla z Levína do Králova Dvora do domu řezníka Hoříčského ke svatebním přípravám; povalil Ludmilu na silnici a zakryl jí ústa, Studničková jí bránila, roztrhla násilníkoví košili a posadila mu na hlavu hrnc s máslem, který nesla s sebou; všechny tři křičely a utíkaly zpět domů; Bečák šel za nimi až k počapským božím mukám; Markyta Hašková z Počapl, třicetipětiletá hospodyně u Kúrových, dosvědčila, že přišly domů po půlnoci a stěžovaly si na násilí; stížnost přednesena též důchodnímu písaři v Králově Dvoře.

Chutná divoká prasata

projednáno: 13. I. 1623

provinilec: Jan Strejček, mlynář, obyvateľ, Beroun

treštný čín: lesní pch

Obviněný byl přistižen s dlouhou ručnicí v lesích na královském panství; přiznal před hejtmanem panství Tiburciem Čejkou z Olbramovic a fojtmistrem Volfem Zygranadem z otroku, že slyšel v Berouně povídat, že divoká prasata jsou velmi chutná, tak se na ně vypravil, ale střílel po smně; přiznal též, že chodil do lesů s berounským pekařem Houskou.

Tajně vařil doma pivo?

projednáno: 16. VII. – 16. XI. 1655

provinilec: Václav Ron, měšťan, Beroun

treštný čín: urážka na cti

Žalobcem byl císařský rada Tomáš Cruciger, kterého Ron našel, že ve svém domě vařil tajně pivo ze 14 strychů slad (později tvrdil, že nemluvil o krádeži); berounský bečvář přiznal, že rychtář zhotovoval sudy, ale neví, na co je používal, jednal vždy s rychtářovou manželkou Dorotou; ta brala ve sladovně slad z cizích hromad, ale nakonec všechno vrátila.

Smrtelně zraněn konví

projednáno: 7. VIII. 1559

provinilec: Douša, jinak Duchek Sršer

treštný čín: vražda („mord“)

Douša zranil Špačka konví s pivem, Špaček nevyhledal včas ošetření a zemřel; Douša proto vinen jen zraněním; uvězněn, dokud nepostaví rukojmí a nevyrovná se se žalobkyněmi.

Šeredný ďábel navedl děvečku ke zločinu

projednáno: 20. VII. – 15. XI. 1651

provinilec: Eva Blažková, služebná děvečka, pod-
daná Jana Vykarta Vřesovce, Popovice

treštný čín: infanticidium („mord nad vlastním
plodem provedený“)

Děvečka sloužila původně se svou matkou na královském panství ve sklených hutích, pak na točnickém panství, na počtě ve Zdicích, naposled (osmnáct týdnů) u sládků v Popovicích; prohlédnuta násilím komisí složenou ze tří žen, zapírala a nechtěla se přiznat; posléze se svěřila ženě bažantníka, která jí přesvědčila, že je třeba dítě zakopat na hřbitově; nalezeno podřezané děvčátko; za otce označila neznámého kuchaře, který jednu noc přespal se svým pánem na zdické počtě, zabít dítě jí prý navedl „šeredný ďábel“ což jí nikdo nevěřil; zpráva o činu podána důchodnímu písaři Kryštofu Merstejnovi, který dal delikventku uvěznit v Berouně a podal zprávu hejtmanům Podbrdského kraje; hejtman komorních panství podal zprávu České komoře, která nařídila, jak postupovat dále a zprávu o prvních výsledcích podal též osobně do rukou dvou zástupců městské rady v Berouně, kteří ji předali městskému soudu; hejtman též vznesl dotaz ke krajským hejtmanům ve věci nákladů na vězňů a exekuci, protože delikventka nebyla poddaná komorních panství.

Silniční loupež

projednáno: 14. X. – 1. XI. 1449

provinilec: Dva nejmenovaní poddaní Oldřicha
z Hradce

Oldřich z Hradce si stěžuje na Berounské, že jeho poddané zajali neprávem, když šli ze senoseče; žádá, aby se Oldřich z Rožmberka zasadil o jejich propuštění; pravděpodobně souvislost s donácií válkou v době mezivládi mezi stranou Oldřicha z Rožmberka (tzv. strakonickou jednotou) a stranou Jiřího z Poděbrad; k zajetí došlo v době příměří.

Podezřelá vyrážka

projednáno: 6. IX. – 22. IX. 1631

provinilec: Jindřich Sládek, měšťan, Beroun

treštný čín: podezření z cizoložství

Sládkovi se vyrazila podezřelá vyrážka („nějaké jako neštovičky“), vystalo podezření z pohlavní nemoci; obžalovaný nebydlel ve svém domě ve městě, ale byl zastizžen ve své chalupě v Rybářích; tvrdil, že nemoc dostal z užívání nějakých „truňků“; císařský rychtář určil k prohlédnutí Sládka Davida Každých a Rehoře Vlčka; Sládkova žena pak obvinila Každého z kleveť; vyslyšán Jan Čejka, který byl „komorou“ u Sládků, ale ten slyšel, jak Sládek pláče a nařká.

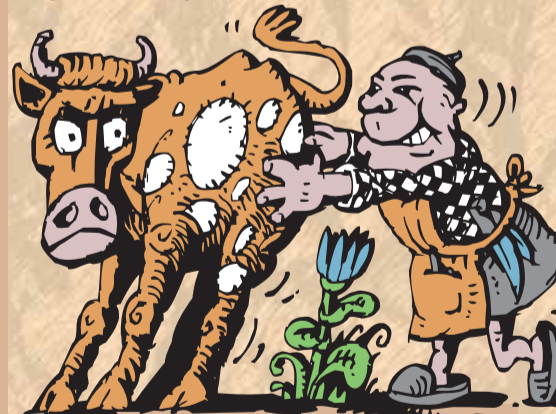
Špatné vydělání kůže nebo prašivina?

projednáno: 11. III. – 16. III. 1624

provinilec: Andreas, jirchář, měšťan, Beroun

treštný čín: špatné vydělání kůže nebo záměna
kóži

Svědkové jircháře Andree měštského rychtář Jan Kameš, David Každých a úřední služebník Jan Vojnar dosvědčili, že Andreas nezjistoval, zda Mikuláš Klos, který přinesl kůže, vypovídal před městskou radou; dobrozdání Šimona Fišera z Hořovic a berounského měšťana Jakuba Bašíka, mistrů jirchářského řemesla, že Andreas zpracoval kůže správně a nedostatky, které Jaroslav Ota reklamuje, pocházejí z toho, že kůže byly prašivé; Jan Likava Klatovský a tmaňský úředník Jan Němeček, poddaný Jana Wencla z Kolsdorfu, dosvědčili, že Andreas špatně hodnotil kůže již když byly přineseny; Jan Táborový vypověděl, že Otův ovčák tvrdil, že jeho ovce prašivinu nemají.

Nařčení z krádeže obecního vola

projednáno: 14. VII. – 26. X. 1564

provinilec: Regina Čudná (Čudná)

žalobce: řezník Jan Slinta

treštný čín: urážka na cti (nařčení z krádeže
obecního vola)

Obžalovaná dokázala, že Slinta vola skutečně vzal, přiznal krádež před rychtářem a třemi dalšími svědky a byl proto vězněn; starší řeznického cechu ho proto odmítli přijmout za mistra a jeho výmluvu, že se domníval, že vůl pochází z plzeňského stáda, odmítli s tím, že krádež zůstává krádeží.